

Előzetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 < 05 >
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hémői és nap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 18.

Az erdélyi státus új esküje.

Érdekes indítványt fog tárgyalni az erdélyi katolikus státus legközelebbi ülésén. Az eddigi eskü mintát fogják megváltoztatni, illetőleg kibővíteni. A státus tagjainak és az összes katolikus intézetekben alkalmazott tanároknak be kell ez indítvány alapján esküjökbe foglalni, hogy semmi féle titkos társulatnak, különösen a *szabadkőműves* páholyoknak nem voltak és nem lesznek tagjai.

Sok liberális zöldség fog ezen indítvány tárgyalásakor felburjánozni a liberális lapok parlagjain, azért szükségesnek találjuk ezen indítvány indokait megvilágítani.

Minden társaságnak joga van megválogatni tagjait, fegyelmi szabályokat hozni és hatáskörében büntetni azon tagját, ki nem respektálja társulata szabályait. Joga van, anélkül, hogy ez alterálná a közszadadságot, vagy gondolat, vagy vélemény szabadságot, hisz mindenkinek módjában áll kiválasztani a guszta szerinti társulatot, vagy ha valamelyik nem tetszik, melynek tagja volt, — ott hagyni szabadon.

Bizonyos határok között elterülő földarabon lakó emberek, kiknek egy és ugyanaz a fellebb valójuk, kik egy és ugyan azon törvények szerint élnek, társaságot alkotnak, melyet *államnak* nevezünk. Minden államnak meg vannak a maga törvényei, melyeket meg kell tartani

még akkor is, ha külön érdekét össze zuzza is valamelyik alattvalónak — vagy, keressen más hazát. Ez mindenki előtt világos.

Azon keresztények, kik egy fő alatt vannak egyesülve, egy hit törvényei és cikkelyei alatt vannak, ugyan azon szentségekkel élnek — társulatot alkotnak, melyet keresztény katolikus anyaszentegyháznak nevezünk. E társulatnak is meg vannak a maga törvényei, mely mindazokat kötelezi, kik ezen egyházban keresik földi békéjüket és örök üdvüket. Ha megsérti valaki e törvényeket bünt követ el, ha nem respektálja a törvényeket, hűtlen az egyháza iránt, ha pedig az egyház alap elveivel ellentétes nézeteket vall valaki, vagy szövetkezik az egyház ellenségeivel egyháza ellen; áruló az, mint Judás volt, ki apostoli hivataláról nem mondott le akkor sem, mikor csókkal árulta el Mesterét. Az ilyenben, ha maradt még benne egy szikrája a becsületnek, úgy nem fogja magát azon egyház fiának hazudni, mire maga orvul megtámadott egyháza is figyelmezteti szigorú cenzurái, vagy interdiktuma által.

Nem csak a gyermekeknek, de a felnőtteknek is megvan a maga mumussa, s mint a gyermek nem mer a mumus szemébe nézni, a felnőtt sem meri, hanem fél tőle rendületlenül. A gyermekmumus rendszeren a kéményseprő, ki fekete ugyan, de éppen nem kártékony természetű — a felnőtteké valamely divatos korszellem által kidobott jelszó, mely rendszeren szép ugyan, de alig takar

egyebet egy csomó léhaságnál, hisz rendszeren éppen azok nem veszik komolyan, akik kitalálták, vagy korpoltálták. Az ilyen jelszó ellen véteni, vagyis az ár ellen uszni ki merne? Quis est hic-et laudabimus eum? Elfogadják azt s vele együtt azt a czók-mókot is, amit slepként hordoz maga után.

Ma a humanizmus és felvilágosodottság a jelszó. Kizárólagos tulajdonosai a liberálisok, tehát minden nem liberális »egyiptomi sötétségben leledző, középkori vakondok«. Lehet ugyan, hogy a nem liberális egyetemeket végzett, a liberálist az elemi osztályból dobták ki, de ez a különbség a felvilágosodás monopoliumát nem érinti.

A liberálisok a humanizmus szülő anyái. A bankárok, gyárosok, nagybér- lők, tőkepénzesek, nagykereskedők közül kerülnek ki ezek a liberálisok, kikhez a »törekvő« fiatalság egy része csatlakozik. Ugy tudjuk, hogy ezek nem igen szorultak drágasági pótlékra, sőt nagyon is telik nekik a drágaságokra s így csak természetes, hogy a jótékonyosság, a humanizmus terére lépnek. Sőt társulatot alkotnak, melyben tisztán csak a jótékonyossággal foglalkoznak.

Ők állítják, hogy így tesznek.

Egy részük társulatba lépett, melynek czime »Szabadkőmivesség.« Üléseiket éjszaka tartják, eltekintve a világosságtól, melyet hirdetnek, üléseik titkosak, melyre nem volna tanácsos az orrát beütni valami rendőrnök, — pedig ők hirdetik az állam jogát, hogy mindenre felügyelhet,

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Kellemes csalódás.

Irta: Solti Vilma.

— Édes gyermekem, szükségtelennek találom, hogy még egy szót is szóljak, — remélem, hogy megértettél és szüleid kívánságait respektálva, a szerint fogsz cselekedni.

— De mama, nem vagyok már kis leány, aki csak féltalmás oszonnákat kap, ha nem jól viseli magát! Kérlek érts meg te is, ha mondom, hogy szeretem Ferit, szeretem szí- vem egész vonzalmával. Nem akarok más felesége lenni, nem tudok mást szeretni, csak ő általa lehetek boldog.

Eh, mit szerelem, boldogság! — Ez mind, csak olyan frázis. Elavult dajkamesék. A nő azt a férfit szereti, aki neki pozitív, jólétet nyújt. Anyagi jólét nélkül nem létezik boldogság. Mit csinálnál te mint Balogh Feri neje és hadnagné ő nagysága?!

— Boldog volnék anyám, kimondhatatlanul boldog, még ha szegény volna is, ha nem volna semmije.

— Te szerencsétlen, hát nem tudod azt, a mit az egész világ tud? Hogy a hadnagy

egy tönkre jutott szegény ember! Pedig a társadalomban csak egy bünt nem bocsájtanak meg — a szegénységet. Amióta tudják, hogy Balogh eladta lovait, kocsiját, egészen elvesztette renomé-jét a társaságban.

— De Istenem, hogy állhatott be ez a borzasztó, váratlan fordulat? Mi okozta ezt az iszonyú csapást? Hisz mindenki jó- modú, sőt gazdagnak tartotta őt és én sohasem gondoltam volna, hogy majd ilyen oka lesz, hogy én ne lehessenek az övé. — Oly biztosra vettem már, — ha még nem is kérte kezemet, nem vallott még — én egészen jól láttam és tudom, hogy ő is szeret . . . Tegnap az államtitkárné estélyén is láttam, hogy küzd magával, hogy valamit mondani akar . . .

— Nos ez csak bizonyítékul szolgálhat arra, amit az imént mondtam. — Ne is igen csodálkoz, hogy ilyen véget ért, gyakorisatt ez. Egy olyan fiatal hadnagy nem érzi jól magát, ha nem tart fényes garzonlakást a legelegánsabb ne- gyedben, ha nincs gig-je és legalább két ver- senylova. Aztán mennyibe került a színház, az uri vacsorák az obligált pezsgő, osztriga stb. Mig aztán az egész kártyavár összeesik és a grand seigneur a világ szemelattára semmivé válik. Még jó ha időben benyújtja a lemondási kérvényt és quietál jószántából míg nem késő

és nem várja be amig elcsapják. Balognak legalább volt annyi esze és már megtette a kellő lépéseket.

— De hogyan tudnak mindent úgy az em- berek?

— Honnan? Hát Istenem, nem az ezredese maga vette meg a lovat?! Legközelebb majd az elegáns butorzat kerül árverezés alá . . . . Azért fogadd meg tanácsomat és ne utasítsd vissza Bende ügyvéd ajánlatát. Ha nem is olyan csinos fiatal ember mint a hadnagy, mégis állása, jövője van és — ami fő — kinek hozomány nem kell. Légy tehát szófogadó lányom, öltözködj, csinosítsd magad, légy jókedvű, vi- dám és remélem, hogy a mai est meghozza a várt elhatározást.

Szegény Mariskának bizony nem volt egy csöpp kedve se elmenni a bábra ilyen előzmé- nyek után. Csak az a biztos tudat — hogy szíve választottja is ott lesz — töltötte el öröm és reménnyel. Most már ő is azon volt, hogy ma mondassék ki a döntő szó — de a hogy ő gondolta. — Tarthatatlan volt az állapot. Jól tudta, hogy szülei nem gazdagok és csak nagy áldozatokkal tarthatják fenn a nimbust. Ha csakugyan igaz lenne Feri esete és őt nőül véve, rendezhetni vélte anyagi viszonyait?! Szörnyű csalódás.

THEA, RUM és THEA-SÜTEMÉNYEK;
továbbá mindennemű **CSEMEGÉK**
első kézből; nem bizományi raktár, nem lerakat;
a bizományos hasznát a n. é. közönségnek ajánlja fel

KÁDÁR JÁNOS,
FÜSZER-, BOR- és CSEMEGE-KERESKEDÉSE
NAGYVÁRAON.

határozataikat eskü alatti titokkal őrizték tagjaik által, pedig ők szoktak »vakondokokról« beszélni, új tagjaik csak később fokozatosan ismerik meg szabályaikat, s előre nem mutatják be a kompániát, melybe lép, s ha mégis elég könnyű véru valaki közéjük lépni, előre elvesztette ily belépése által a jogot arra, hogy megkritizálhassa a homályból elé lépő kompániát.

A nép felvilágosításának barátjai a szabadkőművesek, de arról miért nem világosítják fel a népet, hogy mennyiben kell a humanizmushoz, vagy jótékonyáshoz a bőr kötény, a vakoló kanál, mindenféle jelképek a ruhán, kardok, török, feketével bevont asztalok, babonás oltár az imádandó »G« betűvel, miért kell a keresztény időszerűség helyett más évszámot használni, miért küszöbölik ki az Isten nevet összejöveteleükből, vagy mire való a legény-avatásnál a legény lépés háromszög alakban, az üdv taps, a felvételi, bár Magyarországon a János rituálé szerint egyszerűsített, de még mindig cifra felvételi módok stb. stb., mik a fennen hangoztatott és egyedüli célul kitűzött jó cselekedetekkel semmiféle összefüggésben nincsenek, mik sok becsületére kényes jótékony szívet elriasztanak tőlük, miket nem tekinthetünk nagy gyerekek naiv játéknak, — hanem egy titkos és titkolni szükséges cél eszközeinek.

Különben ahol uralomra jutottak Francia- és Olaszországban, ott nem csak panamak és Banka Románokról, de az egyház üldözéséről is fájdalmasan eleget hallhatunk.

Nos e társulattól fog tiltani minden katolikus alkalmazottat a státus esküje. Tiltani fog tőle, mert titkos társulat, mert ahol győzött akna munkáival, ott kimutatta foga fehérét és lelke fekete gyűlöletét az egyház iránt, mert ellen nem őrzött és ellen nem őrizhető vakondokságot folytat, mert belélete a nyíltan vallott céljának ellent mond, s mind ezek mellett tiltja, mert a belépést nehéz parancs alatt már előbb megtiltotta az egyház.

Aki pedig az egyházat nem hallgatja,

Végre elkészültek és Mariska kinézése után, senki sem hitte volna, mily komoly és szomorú gondolatok foglalkoztatják. Balogh hadnagy már ott volt a bálteremben és a többi fiatal emberrel egyetemben teljesítette rendezői kötelességét a fiatal csinos és kevésbé fiatal és csinos hölgyeket fogadva. Már türelmetlenül kezdett, míg azután végre megjelent az államügyésznő a leányával. Dacára annak, hogy Mariska tudta, hogy evvel nem követi anyja intencióit, elfogadta Balogh karját és az átnyújtott ibolyacsokrot. De alig hogy megköszönhette volna e figyelmességet, már anyja szólt:

— Köszönöm hadnagy ur, ön igen szeretetreméltó! A nagymama kedvencz virága, majd odaadjuk neki, ha haza megyünk, addig majd én gondját viselem. Adjad csak ide Mariska jobb helyen van nálam. A hadnagy ur ha rossz néven nem veszi . . .

A zenekar éppen rákezdett egy friss keringőre és avval vége szakadt a kellemetlen epizódnak. A fiatal pár egyszer körültáncolta a termet, egy kis sétát tett a nagy embertömeg közt, míg aztán sikerült nekik egy mellékhelyiséget elérni, hol néhány perczig zavartalanul beszélhettek.

— Nem fél a zivatartól a mit majd előidé a szökése én velem?

úgy legyen, mint a publikánus és vámos mondja az Ur. Nem az egyházba, vagy szolgálatába, de — ki velük.

P—y.

Konfliktusunk Törökországgal.

Táviratainkban több ízben megemlékeztünk azon esetről, a melyből kifolyólag a porta és nagykövetség Calice báró között meglehetősen foku konfliktus keletkezett s a mely konfliktus mai napon nyert békés megoldást.

Érdekesnek tartjuk az eset előzményeit megemlíteni, hogy nyilvánvaló legyen a török hatóságoknak ez ügyben tanúsított önkényes eljárása és erőszakos magaviselete.

Mersinában tartózkodik Brazzafoli, az »Osztrák-Magyar Lloyd« ügynöke a ki állásánál fogva nagyon előkelő és tekintélyes szerepet játszik ott.

A török hatóságok kezdetől fogva nagy ellenszenvvel viselkedtek Brazzafoli iránt és pedig azért, mert ez az elnyomott örményeket támogatta és oltalmába vette, amint tudta.

Egy napon azután az ügynök czimére pénzes levél érkezett, 5000 frt tartalommal. Brazzafoli, ki meg volt arról győződve, hogy a pénzes levél nem őtet illeti, nem tudta mit csináljon vele.

Alig volt azonban 24 óráig birtokában a pénzes levél, — már is jelentkezett nála egy szegény arméniai menekült; ez azután hitelesen beigazolta, hogy a pénzes levél tulajdonképen neki szól s azért küldte a feladó az ügynök czimére, hogy így megmentse azt a török hatóság kezeitől.

A menekült azután fel is vette a pénzt és ezzel a dolog el is intéződött.

Röviddel utóbb azután elhunyt Mersinában egy előkelő arméniai. A temetés után a rendőrség — szokása szerint — házkutatást tartott az elhunyt házában és apróra átvizsgálta a hátrahagyott iratokat. — Ezek között volt egy levél, melyet az elhunyt egy arméniai notabilitás írt s a melyben többek közt szó van arról, hogy Arménia nagyon hálás lehet s az is Brazzafoli-vel szemben a ki oly becsületesen és hűen kifizette az 5000 forintot.

— Nem félek semmitől, ha tudom, hogy helyesen cselekszem.

Tudta, hogy most bekövetkezik a katasztrófa — de majd tisztázza a helyzetet — tehát legyen!

— Tegnap este kétszer akartam önnek valamit mondani. Először hiányzott a bátorságom, másodízben megzavartak . . . Miután most sincs sok veszteni való időnk, kérem, mondja meg . . . hiszen ön már régen tudja, hogy szeretem Mariska és . . .

— És? . . .

— Remélem, hogy viszontszeret!

— Reméli és mégis . . . és hallgattam máig?! Igen. Oly mindenfélét kellett előbb rendeznem, nagy elhatározásaim voltak.

— Benyújtotta nyugdíjaztatási kérvényét?

— Honnan tudja?

— Nos ön elég érdekes személyiség, sokat beszélnek önről. — Tehát mégis igaz? . . .

— Kérdésének hangja nem valami biztató, úgy látszik jogosult volt félelmem . . .

— Milyen félelme?

— Hogy ön is, mint a legtöbb nő, csak az egyenruhába volt szerelmes és nem a férfiába, aki hordja, s ha leveti, elveszíti minden értékét!

— Ugyan — hát annál kecsesebb lenne előttem és csak sajnálnám lelki kinjait az elhatározásánál.

Nosza, több sem kellett a török hatóságnak. Azonnal megindították az eljárást Brazzafoli — mint olyan — ellen, a ki a politikai zavargásokat elősegíti és támogatja — és anélkül, hogy befejezték volna a vizsgálatot, kiadták a kiutasító parancsot ellene.

Hasztalan tiltakozott az osztrák-magyar konzulatus. A parancs úgy szólt, hogy Brazzafoli egy francia társulat hajójára kísértessék és azon szállíttassék. — És akkor történt az a kínos eset, hogy mikor a hajó kapitányának átadták a kénytelen utra kelendő ügynököt, kísült, hogy nem akarják a viteldíjat sem kifizetni érte. A hajó kapitány pedig nem akarta hajójára felvenni díjtalanul Brazzafoli-t. Mikor erről a város kormányzója egy görögöt értesült, sietve kifizeti a viteldíjat, csak hogy véget vessen a kínos huza-vonának. Így azután eltávozott a hajó Mersinából Brazzafoli-vel.

Az osztrák kormány azonban szót emelt a portánál a kiutasítás miatt és követelte a félben maradt vizsgálat befejezését.

A porta parancsára azután nem gördítettek többé a török hatóságok akadályt az elé, hogy Brazzafoli visszatérhessen Mersinába. Mikor azonban megérkezett, megrohanta őt a török csöcselék, tettelegesen bántalmazta és meghurcolta-tépte az osztrák-magyar lobogót is.

Ebből a rut inzultusból azután megszületett az az éles konfliktus, melyről már fentebb szóltunk.

Az egész ottani diplomácia vehemensen követelte az elégtételt s köztudomásu, hogy Calice báró nagykövetség az elégtétel adás határidejét mára tüzte ki.

Arról már értesültünk, hogy a fényes porta hajlandóságot mutatott — kénytelen-kelletlen — az elégtételadásra. Megadta-e valóban? minden perczen várjuk a táviratot.

Az erdélyi róm. kath. status évi jelentése.

Kolozsvár, nov. 17.

F. hó 17-én küldötte szét az erd. r. kath. status irodája a jelen, 96—97. évről szóló jelentését, melyben az igazgatótanács a legnagyobb kegyelet hangján emlékszik meg Lönhart Ferencz erdélyi püspök haláláról, örömmel regisztrálja Mailáth Gusztáv gr. székfoglalását,

— Igen Mariskám, már hónapok óta vannak lelki küzdelmeim, hogy öreg jó nagybátyám kívánságát teljesítve kilépjek — vagy az ön kedvéért benn maradjak-e a hadseregben?

Mariska elszomorodott, milyen nehezére esett mindent megvallania, még most is, egy soha sem említett nagy bácsit is szerepeltet . . .

— Elképzelhet magának egy életet egy civilizista, oldalán, távol a nagyvárostól?

— Hogyne, sőt — ha szeretem . . .

— És szülei nem egyeznének bele?

— Ha belátnám, hogy szüleimnek igazuk van, vérző szívvel lemondanék; de az nem zárja ki azt, hogy hű ne maradjak ahhoz, akiért egyedül élnem érdemes . . .

Mariska szemei könnyekkel teltek meg, Balogh örömtől sugárzó arczczal kérdezte:

— Mit jelent ez, Mariska?

— Azt, hogy én ép oly szegény vagyok mint maga — oh én mindent tudok — nem kell semmit sem titkolnia előttem, mama mindent tud!

— Tehát sikerült, — mama mindent tud! nevetett Balogh. Azt is, hogy a lovaimat, kocsimat . . .

— Igen és most a butorzat kerül sorra, a lakás fel van már mondva.

— És most egy új élet kezdődik, egy komoly, felelősségteljes, — mert öreg nagybá-

majd az autonomia ügyében összehívott rendkívüli közgyűlésről referál. Az évi jelentés közli az igazgatótanács tagjainak a status gyűlés elé terjesztendő, még megszavazásra váró *eskü-minta revisióját*, melyben többek között a következő passus is olvasható: „*Esküszöm, hogy az anyaszentegyház által tiltott semmiféle egyesületnek, nevezetesen a szabadkőművesek társulatának tagja nem vagyok és nem leszek.* Ez különben a tanárok eskümintájába is betéteztetett.

A tanügyi rovat pontos kimutatást hoz a status birtokában lévő *hét gymnásiumról* és különféle *nevelő intézetekről*. Ugyancsak a tanügyi rovatban vannak közölve a tanárok szolgálati és fegyelmi szabályzata s az ezekben eszközölt különféle tudósítások.

Legnevezetesebb, úgy látszik, a közel mult események hatása alatt tett módosítási előterjesztése az igazgatótanácsnak, mely a következő: *A vallási kihágásokban* ugyanis az eddigi fegyelmi szabályzat szerint a püspök egymaga vezette a vizsgálatot s mondta ki ítéletét, az igazgató tanácshoz csak a büntetés végrehajtása tartozott. Most az igazgatótanács évi jelentésében azon indítványt terjeszti a status gyűlés elé, hogy a vallás ellenes vétség tényállásának megállapítása az egyházi fegyelmi büntetés kiszabása maradjon meg ezentul is a püspöknél, miért ebben egyedül autantikus forumnál. Amde a *nem egyházfegyelmi, hanem világi* büntetés alkalmazását kéri a rendes fegyelmi bíróságra ruházni annál is inkább, mivel ez szükségszerű folyamánya az önkormányzati elveknek.

Miért is az igazgatótanács azt indítványozza, hogy az ügyész és biztos kirendelése, valamint az *egyházi fenyíték alkalmazása maradjon a püspök jogkörében*. De ha a püspök világi büntetés kiszabását is óhajtáná, úgy az ügy utaltassék a rendes fegyelmi bírósághoz; de ezen bíróság nem mehet be annak taglalásába, vajjon az illető *elkövette-e* a szóban forgó vallás ellenes vétséget, hanem csak a büntetés nemének és mértékének kiszabását eszközöli.

Ezen megteendő indítványt az igazgatótanács előre közölte a püspökkel, de a püspök értesítette az igazgatótanácsot, hogy: *A vallásellenes vétségek büntetésének kimondására nézve ragaszkodik a fennálló fegyelmi szabályzatban biztosított püspöki jogához s a jelenlegi*

eljárási módon legfeljebb azon módosítást hajlandó tenni, hogy a fegyelmi szabályzatban megállapított hatóságok ilyes fegyelmi vétségek esetében csak akkor ítélezhetnek, ha a püspök azt szükségesnek látja, *avagy ha az egyházi fenyíték nem foglalja magában a jelen fegyelmi szabályzatokban megállapított büntetés valamelyikét: minők írásbeli feddés, a fezetésben való félhaladásnak megvonása, fel-függesztés.*

A püspök ezen válaszára vonatkozólag az igazgatótanács kimondja, hogy eza megoldása a kifejtett elvekkel ellentétes, miért is az esetben, ha a status-gyűlés nem fogadná el az igazgatótanács javaslatát, úgy kéri, hogy ezen pont hagyassék ki a javított fegyelmi szabályzatból.

A jelentés többi része a *vagyon* kimutatást tartalmazza.

A jelentésből látható, hogy a jelen status-gyűlés eléggé érdekes, vitákban gazdag lesz. Bizonyára szóba kerül az igazgatótanács s a püspök eljárása *Pál Géza* volt brassói tanárral szemben, továbbá aligha mellőzik az igazgatótanács egyik tagjának *br. Szentkereszt György* főispánnak a püspökkel szemben tanúsított dévai viselkedését.

Az igazgató tanácsból *dr. Györffy Gyula, Ugron Gábor, dr. Csiky Viktor, dr. Groisz Gusztáv* és *br. Szentkereszt György* lépnek ki, kik közül mindannyian aligha fognak újra bekerülni, s így tág tere lesz a barátságos kapcsolatlásoknak.

Királyünnep az «Orsolya» intézetben.

Ki volt tüzve tegnap az «Orsolya» zárda impozáns épületére a nemzetiszín lobogó. Hirdette, hogy ünnepet ülnek ott az «Isten, a haza, a király» dicsőségére.

Valóban ez a három jelszó hatotta át azt a sikerült ünnepséget, melyet tegnap az «Orsolya» intézet vezetősége (a főérdem *Palotay László* igazgatóé, *Makutz Ernő* zárdalelkészé és *Patakyl Filomena* szerzetes tanáré) rendezett azon alkalomból, hogy király ő felsége a nemzetet nagylelkű ajándékával megörvendeztette.

Reggel 9 órakor a zárdatemplom harangja ünnepi misére hívta össze az intézet apraját, nagyját. Ártatlan szívek buzgó fohásza emelkedett ég felé a király boldogságáért.

11 órakor fogat fogat után robogott a zárdaépület elé. Gyűltek az előkelő meghívott vendégek a szépen felékesített díszterembe. Meglepő volt maga ez ékítés is. A főfalon, az emelvény fölött megkoszorozott nemzeti czimer, fölötté a feszület, jelezve, hogy a magyar nemzet is ezen jelben győz. A czimer két oldalán ő felségeik olajfestésű képe nemzetiszín draperiával gazdagon feldíszítve. Hófehér függönyök az ablakon, nemzeti lobogódísz az egész terem körül. Szóval a hármass jelszó már a terem díszítésén is érvényesült. Megértette ez a belépővel, hogy a zárdanők hűtelke működik itt három eszme szolgálatában: a vallásosság, hazafiság, lojalitás szolgálatában.

Jelen voltak: Zajnay János, Palotay László kanonokok, dr. Molnár Imre jogtanár, Gyalóky János, dr. Baróthy Ákos, Réz Mihály, Kunyhóssy János, Peiser főmérnök, Winkler Lajos, Krüger Viktor, dr. Grósz Albert, Belezny Antal, Fetsér Antal, dr. Szemethy Géza és az udvari papság, Makay József, Heiling József, dr. Vuicskies Gyula, dr. Stokker József, Gálbory Sámuel, Bereczky Géza, Lékyl Kornél, Janky Antal.

Schlauch Jozefina, Mezey Vilma, Winkler Jozefa, Buzássy Mariska, dr. Baróthy Ákosné, Baróthy Sándorné, dr. Kordáné, dr. Hoványiúé, dr. Bozókyné, Janky Józsefné, Janky Antalné, Kunz Gusztávné, Rimánóczy Kálmánné, Sztarill Ferenczné, dr. Mayerne,

Lacsnyne, dr. Molnár Imréné, dr. Személyi Kálmánné, Novák Józsefné, Peiser Károlyné, dr. Grosz Albertné, Jablonszky Emilné, Szlaffkay Józsefné, Réz Mihályné, Nadányi Jenőné, Kaczián Károlyné, Mayer nővérek, Sebestyén nővérek, Korda nővérek, Kunyhóssy nővérek, Bozóky Margit, Géczy Irén, Vechsborg Anna, Kovanszky Kálmánné.

Néma áhitattal hallgatta a diszes közönség a műsor első számát tevő *király-hymnust*. Üde leányhangok adták azt szabatosan elő egy tanítónő-képző-intézeti növendék zongora kísérete s az intézeti énekmeister vezetése mellett.

Leleményesen, kedvesen volt rendezve a műsor második számát és súlypontját tevő *Alkalmi beszéd*. Négy kis lány lépett az emelvényre egy nagyobb leánnyal, mindannyian magyar díszruhában. A kicsinyek elfogulatlanul, lelkes hangon kezdenek emelkedett szellemű (Nem követünk el talán indiscretiót, ha eláruljuk, hogy Mater *Filomena* munkája.) beszélgetést a király nagylelkű ajándékáról. Reflektálnak a tavalyi milleniumi ünnepre, emlegetik szép szavakkal hazaszeretetüket, a királyhoz való ragaszkodásukat, tiszteletüket. Kéri aztán nagyobb társnőjüket (*Novák Gizella*) magyarázná el nekik a király ajándékának jelentőségét. Csengő hangon, szellemes fordulatokban gazdag és mégis világos a gyermek életből vett példákkal szemléltető beszédben felel az nekik. Megérteti velük a királyi ajándék nagy horderejét.

Aztán azokról a magyar nagyokról akarnak a kicsinyek hallani, a kiknek emlékét a tiszszobor megörökíteni fogja. Erre is szívesen vállalkozik nagyobb társnőjük. Az emelvény közepére lép, ekkor *tíz magyar díszbe öltözött kis lány nemzeti zászlót ragad közébe* s mögötte fél kört képez az emelvényen. Ott tartják fölemelve a tíz zászlót, míg *Novák Gizella* elszavalja *Fejes Istvánnak Tizek szobra* című remek költeményét. Elragadtatást s nem egy könnyet eredményezett ez a felemelő jelenet s előadás a közönség körében.

Zichy Géza hymnusának éneklése következett. Majd *Peiser Sarolta* szavalta értelmes jó hangsúlyozással *Vörösmarthy örökszép hymnus-át*. Még két énekszámot adott elő szépen az intézeti énekkar. Közben *Molnár Ilonka* szavalta szép hangsúlyozással *Pósa Lajos Imádság a hazáért* című költeményét.

Záradéklul *Novák Gizella* egy kis beszédet adott elő valóságosan szónoki hévvel. Elmondta, mennyire örülnek ők, az intézeti növendékek, hogy ünnepet ülhettek a király dicsőítésére, mennyire át vannak hatva a haza szeretetétől s a közös örömtől. Elmondta, hogy hazát szeretni, királynak hódolni szeretett tanárnőik tanítják őket, kik a fátyol alatt is igazi honleányok.

Isten áldja is meg a hazafias szerzetesnőket, kik a tegnapi ünnepségekben ismét kitűntették, hogy intézetük nemcsak a legintelligensebb női tanintézete városunknak, hanem hazafiság tekintetében is bármelyikkel kiállja a versenyt.

Dr. Kudelka József †

Tegnapelőtt este egy jószívű öreg ur halt meg. Dr. Kudelka Józsefnek hívták az öreg urat, a kit a fiatal generációból sokan nem ismertek, de annál jobban emlékeznek reá az idősebbek. Mint tanár és igazgató egy egész nemzedéket nevelt fel a jogakadémián. Régen, nehéz időben tanított Kudelka a helybeli jogakadémián s daczára a nehézségeknek derekasán megállotta mindig helyét mig nem any-

tyám sokat betegeskedik és még életében szeretné a helyén látni egyedüli örökösét.

— Hogyan — Feri?!

— Tudja azt is a mama? Mert különben megmondhatjuk neki, mi ketten. Most már csak megértjük egymást! Még holnap megkérem a kezét.

Közeledő lépések félbeszakították a beszélgetést. Visszamentek a táncterembe, ahol már elébük jött, őt keresve, Mariska mamája. Korholó tekintete daczára is boldogan egymáshoz simultak a szerelmesek. Egy gunyos mosoly vonult a Balogh arcán, mikor meglátta az ibolyát az ügyészné kezében.

— Viszontlátásra holnap nagyságos asszonyom! Most hi a kötelesség, — még most utolsó perczben. A viszontlátásig!

— Arogáns egy ember.

— Miketten majd csak otthon számolunk le egymással, mondotta halkabban a mama.

Mosolyogva felelt a lány:

— Anyám, ne haragudj, tévedsz! Csak azért lép ki a szolgálatból, hogy átvegye birtokai kezelését . . . .

— Miért nem mondta hát ez a borzasztó ember ezt mindjárt? — Hiszen mindig mondtam, hogy csak Balogh volna legkedvesebb vőm . . . .

nyira megöregedett, hogy nem volt képes tanítani többé.

Ő felsége elismerését azzal nyilvánította K u d e l k a iránt, hogy kinevezte a jeles Ferencz József-rend lovagjának. A budapesti egyetemre is ki lett nevezve tanárnak, de katedráját nem foglalta el.

Az öreg ur halála mindenütt nagy részvétet keltett.

Dr. Kudelka József, a magyar jogtanárok nesztora született 1813. évben Rimaszombaton Gömör megyében, a hol hasonnevű atyja előbb a gróf Serényi családnál, majd a jászóvári premontrei rend harkácsi birtokán gazdatiszt volt. Elemi iskoláit Putnokon, középiskolai tanulmányait Rozsnyón, a jogot egy évig Kassán s két évig a pesti egyetemen végezte. Jurátus korában a szerepi Kelemen családhoz került mint Albert és Sándor nevelője, a hol műveltségével, finom modorral és tapintatos bánásmódjával magát felejthetetlené tette, úgy hogy a tragikus véget ért Kelemen Albert végrendeletében egy jelentékeny hagyománnyal tisztelte meg egykori tanítóját Kudelkának pedig nagy öröme lett abban, hogy midőn 1844. évben a fővárosban a m. kir. váltó feltörvényszéknél járulnoki minőségben működött s e körbe a m. k. t. egyetemen többször Virozslit a magyar közjogi előadásában helyettesítette a fiatal Kelemen Albertet, az ő tulajdon házi növendékét mint nyilvános egyetemi hallgatót láthatta tanítványai sorában.

Mint hogy Kudelkát az ő hajlamai kezdettől fogva a jogtanári pálya felé vonták, mindjárt a legelső alkalmat megragadta, hogy hő vágyainak teljesülését lássa. 1846. évi október 1-én otthagyja a váltótörvényszéknél elfoglalt hivatali állását s felcserélte a természetjog tanszékével a temesvári lyceumnál, ahol 1847. év végéig tanított és néhai Lunovics József csanádi püspök kedvence volt, a ki őt a szentszék mellé a szegények ügyvédjévé nevezte ki. Azonban nemsokára ambíciója arra készítette, hogy a nagyvárad kir. jogakadémián megüült természeti és népjogi, nemkülönb magyar közjogi tanszék elnyeréséért folyamodjék, a melyre az egyetemen megtartott nyilvános concursus fényes sikere után V. Ferdinánd király ő Felsége 1847. évi márczius 2-án legkegyelmesebben ki is nevezte.

Idejövetelét a legjobb hír előzte meg, mert midőn az 1847. évi márczius 31-én Nempauer János törvénykari idős tanár és akadémiai aligazgató elnöklété alatt s az akadémia mindkét karbeli tanár urak ülnöksége mellett tartott akadémiai tanácsülésben hivatalába ünneppélyesen beigtattatván, tanártársai szíves üdvözlése kíséretében székét elfoglalá, azon megnyutató reményt gerjeszté maga felől, hogy ismert tehetségei és buzgalmánál fogva új hivatala körében diszszel működendik — és ezt a reményt hosszú tanárkodása alatt busásan be is váltotta. 1849. évben rövid ideig nemzetőr is volt, a szabadságharc leverése után pedig ezért az örállásért szigorú purifikációs eljárás alá fogták, de a vész elvonult feje fölött, sőt pár hónapig az akadémia igazgatásával is bízták meg őt, mely hivattól azonban a vele járó sokféle zaklatás miatt mihamarabb menekülni óhajtott és meg is menekült.

Kudelka ezután kizárólag tanszékének élt, de nyájas modoránál, finom műveltségénél fogva a megyei és nagyvárad elít-társaságnak is mindenkor szívesen látott legkedvesebb alakja volt. Olvasottsága valóban bámulatba ejtett mindenkit, ő maga nagy szerényen csak 6 nyelvnek tudását, u. m. a magyar, német, latin, tót, francia és olasz nyelveket vallotta be, de ezen kívül még a spanyol, angol, szerb, dán, sőt még a sanszkrit nyelvben is járatos volt. Az ókori klasszikusokat alig ismerte valaki nálánál jobban és sokoldalú műveltsége mellett mély vallásos érzület jellemezte őt.

Mint tanár igazi példányképe volt a kötelességtudásnak, tanítványai rajongtak érte és még a hanyagokat is tudta a rossz utról viszatéríteni. Így történt, hogy ámbár családát nem alapított, mégis leróta a haza iránti kötelességét azáltal, hogy megszámlálhatatlan derék polgárt nevelt a hazának, kik még most

is élemedett korukban a legmélyebb hálával és kegyelettel emlegetik őt. Tulajdonképeni szaktantárgyai az észjog- és büntetőjog valának, mely két tárgyat 31 illetőleg 33 éven át adott elő, de azonkívül 2 évig a magyar közjogot, 7 évig a római jogot, 15 évig a bányajogot és 29 évig az encyclopediát is adta elő.

Midőn dr. Pauer Tivadar miniszterré lett, első dolga volt Kudelkát az egyetem számára megnyerni, ki is nevezte őt az észjog ny. r. tanárává, Kudelka fel is ment az egyetemre, esküt is tett, de mielőtt előadásait megkezdte volna, hirtelen súlyos szembajba esett, mely annyira megfélemlítette őt, hogy abbéli aggodalmában, hogy hivatalának nem fog tudni eleget tenni, szabadságidőt kért s ennek letelével ismét nagyvárad tanszékére tért vissza, a melyen az előbbi buzgalommal egész 1885-ig működött, a midőn saját kérelmére állandó nyugalomba helyeztetett s ez alkalommal a nemes Ferencz József-rend lovagkeresztjével is feldisztetett. 41 évet meghaladó tanári működésével 38 év a nagyvárad kir. jogakadémiának jutott, a melynek igazi díszje volt.

Nyugalmoztatása után egy ideig Harkácon élt rokonai körében, a mult évben pedig igazán hazajött — meghalni.

A jogakadémiai polgárai még tegnap délelőtt gyűlést tartottak, a melyen elhatározták, hogy testületileg vesznek részt a temetésen, s koszorút helyeznek az elhunyt koporsójára. A halottas háznál dr. B o z ó k y igazgató fog megemlékezni az elhunyt érdemeiről, a temetésben pedig Puskás L. Béla fog az ifj. polgárság nevében bucsu-beszédet mondani s mindkét helyen az ifjusági dalárda énekelni fog.

A jogakadémia polgársága a következő felhívás közzé tételére kért fel:

Értesítés.

Az idő rövidsége folytán ez uton kérjük fel a jogakadémia polgárságát, hogy néh. Dr. K u d e l k a József volt jogakadémiai tanár temetésén teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Gyülekezés 19-én d. u. 3/4 órakor a jogakadémián. Puskás L. Béla a segély egylet elnöke, Thury László az önképzőkör elnöke.

A gyászszetről a következő gyászjelentést adták ki:

Alulírottak mély fájdalommal jelentik szeretett hátyjuknak dr. D u d e l k a József, a nagyvárad kir. jogakadémia nyugalmazott tanára, s a Ferencz József-rend lovagjának f. hó 17-én délután 7 órakor 84 éves korában hosszú szenvedés s a haldoklók szentségének ájtatos fölvétele után történt gyászos elhunytát. A drága halott hült tetemei folyó hó 19-én délután fél 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint a Nagyvárd-utca 671. sz. alatti halottas háznál be-szenteltetni és a várad-olaszii temetőben örök nyugalomra helyeztetni. A megboldogult lelki üdvéért az engesztelő szent-mise áldozat folyó hó 23-án reggel 10 órakor a várad-olaszii róm. kath. plebánia templomban fog az Egek Urának bemutattni. Nagyvárad, 1897. november hó 18. Áldott legyen emlékezte! Özv. Petry Károlyné, szül. Kudelka Magdolna, a megb. testvérhuga, Petry Gyula, Petry Gyuláné, szül. Moravcsik Margit gyermekeivel, Petry Margit, Anna, Gyula és Lenke unokáival. Kudelka János, a megb. testvéröccse, Kalla Géza, a megb. unokaöccse, Kalla Mihály, Kalla Mihályné, szülőivel. Mitsky István, a megboldogult sógora, özv. Heinrich Jánosné, szül. Mitsky Irma, Hauer Lajos, Hauer Lajosné, szül. Mitsky Sarolta, Mitsky Aladár, Mitsky Aladárné, Trunkó Lajos, Trunkó Lajosné, szül. Mitsky Etelka, Mánczos József, Mánczos Józsefné, szül. Mitsky Paulin, Mitsky Izabella, Mitsky Margit, gyermekeivel és unokáival.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia tanári kara mély fájdalommal jelenti Dr. K u d e l k a Józsefnek, a jeles Ferencz József-rend lovagjának, a budapesti m. kir. t. egyetem kinevezett, a nagyvárad kir. kath. jogakadémia kiérdemült ny. r. jogtanárának, a magyar jogtanárok nesztorának folyó 1897. évi november hó 17-én esti 7 órakor

84 éves korában s a haldoklók szentségének ájtatos fölvétele után végegyengülésben történt csendes elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai folyó hó 19-én délután 4 órakor fognak a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint a Nagyvárd-utca 671. sz. a. fekvő halottas házból a nagyvárad-olaszii temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent-mise-áldozat folyó hó 20-án reggel 8 órakor fog az olaszii róm. kath. plebániai templomban az Egek Urának bemutattni. Nagyváradon, 1897. évi november 18-án Áldás lebegjen emlékezte fölött!

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 21. Városatyaválasztás V.-Olasz városrészen.

November 21. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Türr Lajos.

November 21. Az iparos ifjuság helyiségnek táncszal egybekötött megnyitása.

November 28. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Tóth Mihály.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

November 29—30. Jegyző szigorlat a vármegyeházánál.

December 15. F. Pevny Irén és Takács Mihály a m. kir. Opera tagjainak hangversenye.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **A feldekorált miniszterek.** Ez évben kétszer volt fejedelmi látogatás színhelye a magyar székesfőváros. Csak természetes, hogy ilyen alkalmakkor megered a rendjel-eső. A magyar minisztereknek is bőven kijutott a dekorációkból. Így Perczel Dezső belügyminiszter a porosz vörös sasrend I. oszt., a román korona-rend I. oszt. és a siami korona-rend I. osztályu jelvényeit; — Wlassics Gyula vallás és közoktatásügyi miniszter a román koronarend I. oszt.jelvényét; — b. Jósika Sámuel ő Felsége személye körüli miniszter a porosz vörös sasrend I. oszt. és a román koronarend I. oszt. jelvényeit; — végül Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a porosz vörös sasrend I. oszt. jelvényét kapták. Király ő Felsége megengedte, hogy miniszterei a fentebb felsorolt rendjeleket elfogadhassák és viselhessék.

* **A budapesti katolikus kör felolvasó estélye.** A budapesti katolikus kör tegnap este 6 órakor tartotta felolvasó estélyét a molnár-utcai palotájában. Az estélyen, mely immár idén az 59-ik, előkelő közönség volt jelen, mely színültig megtöltötte a diszertmet. A műsor első száma Giesswein János dr. felolvasása volt a katolikus autonomiáról. Ezután Kempf József Ovidius-Naso után »A világ négy korszaka« czímmel satirikus költeményét olvasta fel. A nagy tetszést aratott költeményből közöljük a következő kis mutatványt:

— Szinezüstös korban a d i v a t is volt más: Mind mélyebbre sülyedt a derék-decolletage. Nem mintha a kelme szükségesen telne, Hanem, a mit nem bir felfogni az elme: Amennyivel kurtább lett a ruhaderék, Akkora uszályljal az utcát separték Az aranyidőkben e r e d e t i volt még, De az ezüstkorban kiütött a p ó t l é k; Nem a fizetésik, avagy drágaságik, A milyenre egyik s másik foga vásik, Hanem a pótkávé, a pótdadó, pótfog, A mely érzékellen, bárminemü jót fog; De hogy elhitesse, hogy valódi fogsor Volt, a ki fogfájást szinlelt egyszer-máskor. Póthitel, pótfürtök, pótmama, pótvállak. Kereskedők kikért órákra jótálltak, Pótrizs az árpából, pótpaprika kőből, Melyet a paprikás nem tússzögve öröl; Papirosból pótbőr; pótnyul a macskából, Hogy az ember gyomra szinte belekából . . . Pótválasztás, s vásár, pótkötet, pótfüzet, A kivel kigyujtják kályhában a tüzet . . . De minek is folytatom, elég is volna már. Mert végre való csak egy lenne — a számár. —

Majd Sziklay János dr. olvasta fel elbeszélését. Végül Vrabély Armand dr. humoreszkje fejezte be a sikerült estét, melynek tartama alatt a közönség sokszor adott tetszésének kifejezést.

* Városatyja választások. A Knapp Ferenc halálával megüresedett helyet Nagyváradi város törvényhatóságában vasárnap nov. 21-én töltik be a v.-olaszi választók. Minden valószínűség szerint Pallay Lajosnak, a szabadelvűpárt jelöltjének nem is lesz ellenjelöltje s kilátás van rá, hogy egyhangulag kerüljön a törvényhatóságba. — Várad-Velenczén szintén lesz még ez évben városatyja választás, amennyiben dr. Rednik József halálával egy bizottsági tag helye megüresedett. A választásra már megindult a mozgalom. A polgárok egy része Gabriely Lajos r. kath. plebánost óhajtaná bevélni, míg mások a mellett buzgólkodnak, hogy dr. Berkovits Miklós kerüljön be a városatyák közé. Ezekon kívül dr. Weisz Mártont és dr. Kurländer Edét is emlegetik jelölt gyanánt. — Különben mindkét városatyja megbízatása 1898. december 31-én lejár s így csak egy évre történik a választás.

* Új anyakönyvvezetők Biharmegyében. A belügyminiszter a kiskereki kerületbe Váry András jegyzőt, a nagybárdi Jácsovcz Tódor körjegyzőt, az urszádiba Róthi János körjegyzőt nevezte ki anyakönyvvezetőknek. Helyettes anyakönyvvezetők lettek: a czécskei kerületben Glász Gyula jegyző irnok, a b.-bözörményiben Gosler Pál Henrik közs. irnok, a margittai Szenessy Lajos s. jegyzőt, a tölösibe William Elemér jegyző irnokot, az urszádiba Partl József s. jegyzőt, az élesdibe Lipczky Gyula s. jegyzőt, a monospetribe Szathmáry János ref. tanítót és a rézbányaiban Költő Sándor jegyző irnokot.

* A jogakadémiai egyletek helyisége megnyílt. A multkoriban megemlékeztünk arról, hogy a jogakadémián az egyletek helyiségét bezárták a sok visszaélés miatt. Tegnapi azután ismét megnyílt az egylet helyisége, mert az ifjuság kérelmét meghallgatta az igazgató s elrendelte az egylet kiadását s egyuttal komoly hangon hívta fel az ifjuságot a szabályok megtartására.

* Új óvonó. Csak nemrégiben volt alkalomunk örvedetesen jelezni azt a tényt, hogy az óvodák száma a megye területén fokozatosan szaporodik. Jeleztük ugyanis, hogy Zsádnánv és Nagy-Rábé községek saját költségükön óvodát emeltek. A zsádányi óvonó-választás eredményét már multkori hírünkkel kapcsolatosan megírtuk. Most arról értesülünk, hogy már Nagy-Rábé is megválasztotta óvonóját Vissiczky Róza okl. óvonó személyében. A választást Szathmáry-Király Andor tordai főszolgabíró vezette.

* Schenk Emil temetése. Tegnapi délután nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra néhai Schenk Emil volt 48-as honvédhadnagy, nyugalmazott törvényszéki bíró és hites ügyvédnek hült tetemeit a Szaniszló-utcai gyászaházról. A tágas udvar megtelt előkelő részvevő közönséggel, a bíró és ügyvédi karból, a 48-as honvédekből.

Ott voltak: Polchy Mór, Urbán Adolf, Gyalóky Lajos, Jelentsik István, Harmathy Károly, Nagy József, Nesztor József, Velyásky Gyula, Kenéz Sándor, Kurovsky Ferenc, Várady Mór, Busch Dávid, Nagy Lajos (birtokos), Pallay Lajos, Kovács Béla, Buzáth István, Frankó Endre, Schweiger Ede, Makay Pál, Berkovits Ferenc, Fazekas Imre, Kelemen Kálmán, Kripka Henrik, Vallner Ödön, Dus László, Darvassy Endre, Komlós József, Mihályházy Kálmán, Román József, Kunyhóssy János, Gyémánt Jenő, ifj. Rimler Károly, Cziffra Gerő, Lopussny Gyula, Sonnenfeld Zsigmond, Maróczy János, Lázár Márton, Szántó Lajos, Podhrásky Rezső, Szokoló Tamás, Szüts István, Ámánt Béla, Géczy Lajos,

Miskolczy György, Zigre Miklós, Márkus László, Bartos Bodog, Kiss Elek, Erdélyi József, Buna János, Reményffy Rezső, Papp György, Tóth Márton, Bozóky Kálmán stb.

A gyászszertartást Dencs János cz. kanonok esperes-plebános végezte. Pák Emil és Léky Kornél lelkészek segédletével. A koszorúkkal fedett koporsót egy darabig az elhunyt kartásai, a törvényszék bírói kézen vitték s aztán elhelyezték a négy lovas üveges gyászkocsin és kivonult a gyászmenet a v.-olaszi temetőbe, hol örök nyugalomra helyezték a szelid lelkű, derék öreg ur hült tetemeit. Béke poraira!

A koporsón a következő koszorúk voltak elhelyezve:

Felejthetlen kedves férjemnek — gyászoló özvegye. — Szeretett édes atyjuknak — hálás gyermekei. — A nagyváradi kir. törvényszék és járásbírótság tisztái kara — Utolsó üdvözlőtül. — Szeretett jó nagyapánk — Kis unokái. — 1848/49-iki Honvéd egylet — Szeretett főjegyzőjének. — Mihályházy Kálmán és családja — a jó barátok.

* A v.-velencei szekeresek küldöttsége. Már korábban említettük, hogy a városi tanács egy szabályrendelet-tervezetet dolgoztatott ki, a mely szerint úgy a szekeresekre, mint a háztulajdonosokra nézve megszorítják a kavics és homok szállítását, amennyiben ezután a Körözs medréből egy köbméter kavicsot 10 krért, egy köbméter homokot 20 krért szabadna szállítani. Ez a hír nagy megütközést keltett különösen a v.-velencei szekeresek között, akiknek főkereset forrásuk a kavics és homok szállítás. Értesülésünk szerint mozgalmat indítottak, hogy a szabályrendelet ne létesíttessék s deputációval készülnek Nagyváradi város polgármestere, mint a tanács feje elé járulni.

* Kettős eljegyzés. Szép kettős ünnepély volt tegnap Petrus József kir. mérnök köztisztviselőben álló családjában; a család két ifju tagja egyszerre tartotta eljegyzését Petrus Annuskát eljegyezte Mikesszka Lajos pénzügyigazgatósági tisztviselő s ugyan ez alkalommal Petrus Erzsikével jegyet váltott Györffy József derecskei takarékpénztári tisztviselő, Györffy Sándor közbeesülésben álló nagyváradi polgár fia.

* Széttépett állatszeliiditő. Brüsszelben a Wult-czirkusz tegnap borzalmas jelenetnek volt a színhelye. X. grófnő állatszeliiditő bement az oroszlankekre s ott mutogatta művészetét. E közben a nőstényoroszlan hirtelen rávette magát és marcangolni kezdte a boldogtalan asszonyt. A közönséget óriási pánik fogta el s a kijárókhoz rohant. Sokan megsebesültek. A czirkusz szolgák vasrudakkal az oroszlankekre nyomultak és a grófnőt kiszabadították a fenevad karmai közül. A grófnő ki kétségbeesetten védelmezte magát, elájult. Sérülései halálosak. A szerencsétlen ugyanaz az álarozos hölgy, a ki az elmúlt nyáron *Budapestben produkálta magát a Kremser-czirkuszban*. Az oroszlanok nálunk annyira szelidek voltak, hogy egy Fröhlich János nevű újságíró fogadásból szintén közéjük ment a kettőre. X. grófnő tragédiája bizonyosan részvétet kelt budapesti ismerősei körébe. A titokzatos állatszeliiditő állítólag csak passzióból üzte a veszedelmes sportot, mert milliomosnak mondják.

* Elhunyt matróna. Az emberi életkor tartama egyre rövidül. Ma már azok a bizonyos »legöregebb« emberek is ritkán érik el a száz évet. És Matbusalem-számba megy a 80—90 éves halandó is. Ezt a magas életkort érte el városunk egyik tisztos matrónája: özv. Millye Józsefné Várad-Velenczén, a ki két nap hján 85 esztendő volt, mikor tegnap meghalt. A tisztos koru uri asszony egészen a legutolsó ideig friss jó egészségnek örvendett, olyan elevenen járt kelt, hogy a fiatalabbak alig voltak

képesek vele lépést tartani. Ma töltötte volna be 85-ik esztendejét, a sokszor emlegetett Erzsébet napot, azonban már meg nem érthette. Vasárnap hirtelen rosszul lett s pár nap alatt kiszervezett. A haláláról kiadott gyászjelentés így szól:

Bor Imre mint az elhunyt veje úgy maga, mint a nemes Millye család, a nemes Torda család, nemas Bor család nevében is szomorodott szívvvel tudatja a legjobb anya és rokonnak, özv. Millye Józsefné, szül. Torda Erzsébetnek folyó év november hó 17-én d. u. 5 órakor történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 19-én d. u. 2 órakor fognak Várad-Velenczén Sütő-utca 217-ik szám alatt levő saját házában az ev. ref. egyház szertartása szerinti beszéd után az olaszii sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1897. november hó 18-án. Béke poraira!

* Hűséges cseléd. Tegnapi reggel Sütő Sándor egy gyanus kinézésű embert kísért be a vasutól a rendőrségre, mert őt dró aranygyűrűt árult ott s nem tudta beigazolni, hogyan jutott azok birtokába. A rendőrségen valatára fogták a bekísértett s csakhamar bevalotta nevét és a gyűrűk származását. Neve Gyökér József munkanélküli csavargó, a ki két hónappal előbb Debreczenben egy vándor komédiához, Kuhlka Lajozhoz szegődött s vele indult vándor utra. A napokban aztán Gyökér a vándorlást s egy szabad perczenben a gazdája ládáját kinyitotta s onnan ellopott 5 dró gyűrűt, egy mellűt és öt forint készpénzt. Rébéről egyenesen jött ide, de itt szerencsétlenül járt. Az arany dolgokat mind megtalálták, de a pénzből 3 frt hiányzik. Gyökért letartóztatták.

* Az elsöktetett libuska. Sietünk kijelenteni, hogy nem képletes értelemben vesszük itt a libuska szót, jóllehet csakugyan falusi lányka szerepel a történetben. Egy kis oláh fáta behozta a libáját Rontó tájékról, mert beteg volt az öreg anyja, az ő kedves kis házi állatának kellett az áldozatnak lenni, hogy orvosságot vehessen rajta kis gazdája a betegnek és vele váltsa meg egészségét. De nem hiába nehezen vált meg a kis leány kedvencétől. Nem volt jó vége a dolognak. Egy élelmes és kufár szellemű »ganeff« felhasználva a szomorú kis lány tájékozatlanságát, a libuskát (a tolasat) megszöktette oly módon, hogy a ház második kapuján a Kolozsvári-utczára, onnan meg hazasont. A kárvallott kis fáta sokáig tündökött ezen az eseten, de végre is, minthogy a csalfa embert nem ismeri, kénytelen volt egyedül hazaballagni a hegyek közé.

* Eltűnt leány. Fila Károly remetei lakos pár héttel ezelőtt leányával bent járt Nagyváradi vásárban. A sokadalomban a 19 éves Erzsébet nevű leánya elveszett s hiába keresték, azóta nem tudják hol van. A szerencsétlen leánynak különben a gondolkozási és beszélő képessége fogyatékos.

EGYESÜLETEK.

Új temetkezési egylet. Tenke községben temetkezési egylet alakult s az alapszabályokat a belügyminiszter jóváhagyta. Az egyesület elnöke Somogyi József, jegyzője Sági Péter.

IRODALOM.

— **Gr. Csáky pályadíja a tanítók számára.** Csáky Albin gróf, volt vallás-és közoktatásiügyi miniszter, 100 korona pályadíjat boesátott a Havas Gyula dr. kir. tanfelügyelő szerkesztésében közelebből Kolozsvárott megindítandó »Magyar Pestalozzi« című gyakorlati nevelésügyi hetilap rendelkezésére.

Az érdekes pályatétel, a melyre művelt tanítóink figyelmét ezennel felhívjuk a következők: »Meg kell ismertetni azon gyakorlati eszközöket és módokat a melyek segítségével a kötelesest erényét fejleszthetni.« A pályakérdés részleteire nézve szivesen szolgál felvilágosítással a »Magyar Pestalozzi« szerkesztősége Kolozsvárott. Hosszu-utca 1. sz. Mi esupán azt követelhetjük, hogy a nemes gróf a bíró bizottság elnökeül Kozma Ferenc kir. tanácsos tanfelügyelőt, a m.

kir. tud. akadémia tagját; tagjaiul pedig Orbók Mór általi tanítóképző-intézeti igazgatót, az ismert könyvirodát; Solyom János községi polgári iskolai tanárt, a kolozsvármegyei tankerületi tanítótestület elnökét; Marosán Jakab gör. kath. el. tanítót és Czukrász Róza róm. kath. el. tanítót nevezte ki.

Lechner Lajos halála.

— Saját tudósítónktól. —

Lechner Lajos miniszteri tanácsos, volt székesfővárosi középítési igazgató ma reggel Budapesten a József-utcai Hames Imreféle házban meghalt.

A megboldogult életrajzi adatait a következőkben ismertetjük:

Lechner Lajos 1832-ben Budapesten született. A közép iskolákat Pesten végezte s aztán a mérnöki intézetet látogatta. Az 1848—49-iki szabadságharcban, mint gyermek ifju vett részt. A szabadságharc leveretése után részben Pesten, részben a párisi műegyetemen folytatta a tanulmányokat s utóbb, hosszas külföldi utazás után, Magyarországra tért vissza s az akkor helytartótanács műszaki osztályánál nyert alkalmazást, mint mérnökgyakornok. Az állam szolgálatában 22 éven túl működött s nagyobb munkálatai közé tartozik a felső zemplényi vizek szabályozása, a melylyel nagy mértékben megnyerte a birtokosság s különösen Andrassy Gyula gróf, a későbbi külügy-miniszter bizalmát s ez bizonyára befolyással volt arra, hogy a 70-es évek elején őt hívták meg mérnök-igazgatóul a Sugár-ut (a mai Andrassy-ut) munkálataihoz. Ebben az időben dolgozta ki Pest város általános szabályozási tervét. — 1879-ben, Szeged város rekonstrukcionális munkálataihoz őt hívta meg Tisza Lajos királyi biztos. Ekkor nyerte a miniszteri tanácsosi címet és jellegét. Mint ilyen, megbízatást nyert az új országház építés ellenőrzésére is.

Nagy érdemei vannak a főváros közuti menthálózata kifejlesztésének munkálataiban. 1896. június havában visszavonult a középítési igazgató állásától. Ismét az állam szolgálatába lépett és maradt haláláig. A megboldogult, aki a Magyar-Mérnök- és Építész Egyesületnek hosszú idő óta elnöke volt, számos kitüntetésben részesült legmagasabb helyen is, így a király a Lipót- és vaskorona rendet adományozta neki, bírt a francia becsületrendet és számos más külföldi rendjelet.

MULATSÁG.

Erzsébet-estély.

Tegnap este zajlott le a Fekete Sas összes termeiben az Erzsébet-estély.

Ezen az estélyen, a mely rendszeren a báliszezon megszokta nyitni, képviselve volt az egész nagyváradi intelligencia s itt jelentek meg legelőször a huszárok családjaikkal.

Az Erzsébet-estélyek sikere évről évre nagyobb s mindig jobban sikerül.

Az idei estély minden előbbi felülmúlt kedélyességben s jó kedvben.

Pontban nyolcz órakor kezdődött a hangverseny a melyet a katonai zenekar adott a következő műsorral:

Műsor:

1897. november 18-án tartandó hangversenyre:
1. Koronázási induló a »Volkung« című operából.
2. Nyitány a »Bagdadi Chalif« operához.
3. »Les patineurs« keringő.
4. »Tavaszi dal«.
5. »Magyar táncok« (1. sz.)
6. »Für's Herz und Gemüth« bécsi egyveleg.

Tíz órakor azután megkezdődött a tánc s jókedvűen folyt egész reggelig.

A kedélyes estélyen résztvettek:

Leányok: Bozóky Margit, Sipos Elza, Sebő Anna, Pokorny Emma, Des Echerolles Kruspér Laura, Podmaniczky Emi baronesz, Czifra nővérek, Sebestyén Miczi, Böszörményi Tilda, Zatureczky Paula, Beczkay Margit, Diószeghy nővérek, Imre Jolán, Winkler Márta, Papp Aranka, Cseresznyés Lujza, Konrad Margit, Déri Mariska, Fesztl Korla, Fehér Ella, Starckenberg Miczi.

Asszonyok: Br. Gerliczy Felixné, Vizányi ezredesné, dr. Bozóky Alajosné, ifj. Janky Antalné, Janky Antalné, Rimanóczy Kálmánné, Sebestyén Lajosné Cseresznyés Albertné, Cziffra Geróné, Mezey Vilma, Stark Róza, Kahler Örnagyné, Böszörményi Gézánné, Reczk Lajosné, özv. Majer Agostonné, Sebő Pálné, Réz Mihályné, Antaria századosné, Déri Jánosné, Papp Oszkárné, Fesztl kapitányné, Fabrizius Dezsőné, gr. Széchenyi kapitányné, Máriassy Kálmánné, gróf Bléda Györgyné, Taresay gróf Sztanberg századosné.

Igazságszolgáltatás.

Lövöldöző erdőőr. A tavaszon történt, hogy Brindó Pál erdőőr a mint az erdőben rendszer felügyeletet teljesített, egy embert pillantott meg az egyik fán, a mint az a fa galyait vágta magának.

Nevezett erdőőr felszólította a fatolvajt, hogy hagyja abba a vágást, de a fatolvaj semmi áron sem akart tágitani.

Az erdőőr sem vette tréfára a dolgot, hanem még kétszer felszólította s komolyan figyelmeztette:

— Legyere onnan a fáról, mert, ha még most sem jössz le, úgy lelélek.

Fenyegetését be is váltotta az erdőőr, mert mikor a tolvaj a harmadik felhívásra sem jött le, oda ment a fa alá s egy félméternyiről rászegezte a fegyvert s el is sütötte.

A golyó czombon találta a tolvajt a ki rögtön leesett a fáról s vérben feküdt a földön addig, míg az előhívott emberek el nem szállították.

A tolvaj sebe súlyos volt s több mint egy hónapig feküdt sebe következtében, de végre is teljesen meggyógyult a lába, úgy, hogy semmi nyoma sem maradt.

Az erdőőrt természetesen azonnal letartóztatták s tegnap lett megtartva ez ügyben a végtárgyalás.

A végtárgyalás során az erdőőr őszintén bevallott mindent s mentségéül azt hozta fel, hogy háromszor előzetesen már felszólította s csak azután lött.

A törvényszék is figyelembe vette a sok enyhítő körülményt s ezért hat havi börtönre ítélte a tulbuzgó erdőőrt.

Az ítélet ellen az ügyész felebbezett.

Tolvaj cseléd. Megirtuk a multkor annak a cseléd leánykának az esetét, a ki a szőlő hegyen a pajtákat sorra fosztogatta. A cseléd leányt Csehi Zsuzsánnának hívták. A törvényszék a bűnös leányt két évi és három havi börtönre ítélte a mely ítélet ellen Csehi Zsuzsánná felebezett. Tegnap érkezett le ez ügyben a kir. tábla ítélete, a mely szerint nevezett bíróság az első foku bíróság ítélet helyben hagyta.

SZINHAZ ES MŰVESZET.

Leszkay társulata Kolozsvárott. Mióta Nagyvárad város törvényhatósága Bölöny József intendánsnak szavazta meg három évre a játsszói engedélyt a nagyváradi fabódében, hire kelt, hogy Leszkay Andor komolyan foglalkozik azzal a tervvel, miszerint társulátával kincses Kolozsvárra megy játszani. Erre vonatkozólag most a »P. H.« a következőket írja:

»A kolozsvári színház nyári állomása. Már volt szó róla, hogy a kolozsvári színház a nyári szezonnak megkapta Nagyváradot, vagyis a nagyváradiak az eddig ott működő Leszkay Andor ajánlatát mellőzve, a nyári idényre a

színházat a kolozsvári nemzeti színház társulatának engedik át. Ezt különösen most, amikor a színház élén a Nagyváradon oly népszerű Bölöny József intendáns áll, könnyű volt elérni, hozzávéve még azt is, hogy a kolozsvári színház társulatnak jelentékenyen jobb a reno-méja, mint az aradnak. Amikor a viszonyok így alakultak, Leszkay Andor ezt a tervet penditette meg:

— Ha a kolozsvári színház Nagyváradra jön nyárára, én arra az időre Kolozsvárra megyek!

A kolozsváriak az eszmén nem nagyon lelkesednek. Azt tartják tudniillik, hogy az ily vállalkozásba a nagyon erős bicsak is beletörik. Kolozsvárt tudniillik nyáron még ingyen se járnak a színházba, minthogy a színházi publikum akkor furdózik. Mindamellet Leszkay megkaphatja a helyhatósági engedélyt. Csak éppen színházat nem kap. Mert ugy a téli színház, mint a nyári színház az állam, illetőleg a színházi alap tulajdona és szabályai szerint ott a kolozsvári nemzeti színház társulata tarthat előadásokat. Leszkaynak előbb még egy harmadik színházat kellene építtetnie, ami igen kockázatos vállalat.

REGÉNY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Írta: ROVETTA G. Ford.: S. J. 69.

»Nem, anyám, nem! Más fájdalom üz engem a kétségbeesésbe, csaknem elvéve eszemet.«

És most Praudino bizalmasan közölte anyjával, hogy a legközelebbi vasárnapon, 850 lírát kell Badoeronak fizetnie.

Bajosán fogja elhinni egy adós is, pedig tiszta valóság: Praudino most örült, hogy ezen adósága volt, mert ez felmentette őt attól, hogy anyjának bevallja miszerint oly hálátlan volt iránta és oly örült, hogy megakart halni, pusztán — egy Navaredo grófné szép arca miatt.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

De nem kell azt hinni, hogy Eripano Ariberti gróf teljesen kigyógyult betegségéből! Mert hiszen ha kihuzatjuk is a fájó fogat, egy idejig mégis megmarad a fájdalom, érzete; ellehet tehát képzelni, mit jelent az egy asszony emléket kitépni a szívből.

Az elrútitott arckép látása, csak annyiban hatott Praudinóra, hogy kiállotta a krízist, de nem többet. De még mindig a felépülésnek bizonyos stádiumában volt, mely a visszaesés veszélyét nem zárta ki.

Gyakran vágyódott Elza után, gyakran megsiratta őt; de a vágyódásnak ezen rohamai már kevésbé hevesek voltak és mindegyre ritkábbak lettek.

Az első napon, midőn megjelent a kávéházban és a törzsvendégek a grófnő után tudakozódtak tőle olyan arckifejezéssel, mely azt látszott mondani: tőled kérdezősködünk utána, hogy mindkettőtök iránt érdeklődést mutassunk, Praudino elpirult és csak dadogva tudott válaszolni, mert azt gondolta magában: Tudjátok csak, hogyan állnak a dolgok, akkor nagyrabecsüléseket jóért megvonnátok tőlem.

Gondolatai most már csak arra irányultak, hogy Badoeróval szemben ne jusson szégyenbe.

Ursalina mama a 850 lyra történetét bizalmasan elbeszélte Luciana urnőnek és az idős kisasszony tüstént ajánlkozott, hogy saját pénztárából segít a bajon, részint szívóságból, mert szeretett az aristokrata ügyeiben részt venni, sőt talán azért is, mert vonzalmat érzett a szép ifju iránt. De ez az ajánlat ellenkezett a család méltóságával. Elhatározták tehát, hogy az ottani takarékpénztárhoz benyujtanak egy kis 1000 lyrás váltót, amelyen Luciana urnő az ő plebejusi nevét az Eripirandó Aliberti grófnak méltóságos, habár nem sokat érő nevet aláírta.

Vasárnap korán Praudino egy az Alibertik czimerével lepecsételt levelet vitt a postára. Egy utalvány volt benne Badoero részére 850 lírától.

Ha még néhány órát várt volna az elküldéssel, akkor megkímélhette volna magát a szállítási költséget, mert midőn hazaért, egy másik levelet talált ott egy másik címmel — az észak-olaszországi vasutigazgatóság pecsétjével. A mint azt neki Pinocchio lovag a fürdés közben megígérte, megtörtént: segédkönyvvezetői hivatalnokká neveztetett ki Velenczébe és állását pár nap alatt el kellett foglalnia.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A királyné névnapja.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) A királyné holnapi születésnapja alkalomával a budavári Mátyás-templomban ünnepi isteni tisztelet lesz, melyen a hercegprímás fog pontifikálni.

Róma döntött.

Budapest, november 18. (Saj. tud. táv.) A magyar Liturgiában megjött Róma döntése. Magyar mise, valamint minden magyar nyelvű egyházi szertartás betiltatik a magyar ajku gör. katolikusok részére. Minden magyar nyelvű egyházi könyvet, még azokat is, melyeket egyes püspökök aproáltak, máglyára kell rakni és elégetni. Firczak és Vályi püspökök megdorgáltattak, hogy miért akarják az egyházi egységet megbontani.

A királyné köszönete.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) A félhivatalos jelenti: Udvari körökből értesülünk, hogy királynénk a német császár nagy lelkesedést szült felköszöntője alkalmával Bécsből táviratot küldött, melyben megköszönte a lelkes uralkodónak, hogy oly gyönyörűen és szívhez szólóan emlékezett meg az ő szerelt magyar nemzetéről.

A londoni Standard Ó Felségéről.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) A »Standard« *Ferencz József* császár és királynak a delegációk elnökeinek adott válaszárol írván, azt mondja, hogy a válaszból kiderül, mily alaptalanok voltak az osztrák-magyar keleti politika változásáról szóló hírek. Ha van valaki Európában, akinek szavait szó szerint lehet érteni, úgy Ferencz József az. Kétségtelen, hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország között a Balkán-félszigeten, legalább e perczen nincsenek ellentétek.

Calice elégtételt kapott.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) Konstantinápolyból sürgönyzik: Calice báró nagykövetségünk a portától jegyzéket kapott, melyben teljes elégtétel szolgáltatik a rajta elkövetett sértésért. A kínos ügy tehát el van intézve.

Uj villamos vasut Budapestben.

Budapest, november 18. (Saj. tud. táv.) A Budapest—Péceli villamos erőre tervezett helyi érdekű vasut közgazgatási bejárását ma délelőtt tartották meg Papp Árpád min. oszt. tanácsos elnökele alatt. A bizottság az uj város-házán jött össze, mely a tárgyalás folyamán egy a közmunkák tanácsa, mint a főváros képviselői kifogásolták, hogy a vasut helyi érdekű legyen s azt csakis közuti jelleggel tartanak, esetleg engedé-

lyezhetőnek. Kifogásaikban különösen kiemelték, hogy a vasut oly területeket szel át, a hol a főváros Népligelet tervez. Bár ez a terv még kivitelre elfogadva nincs, de már most megteszik erre észrevételeiket. A kifogások jegyzőkönyvbe igtatása után a bizottság helyszini szemlére megy.

Elmaradt vendégszereplések.

Budapest, november 15. (Saj. tud. táv.) Januer, a bécsi Carlszinház igazgatója értesülvén arról, hogy vendégszereplésre ide érkezett művészei ellen tüntetsre készülnek, táviratilag visszahívta őket és így az „élvezetes“ estélyek elmaradnak.

Pisztoly párbaj Szolnokon.

Szolnok, november 18. (Saj. tud. táv.) Egy hírlapi közleményből kifolyólag Szolnokon Gnuber József oltani főjegyző tetteg bántalmazta egy kávéházban Hevesi Jenőt, a »Tiszavidéki Hírlap« szerkesztőjét. A dolognak folytatása pisztoly párbaj volt tegnap délután. Kétszeri golyóváltás volt a feltétel. Gnuber azonban az első lövés után Hevesihez lépett s ünnepiesen bocsánatot kért a sértésért, melyet ő is nagyon sajnált. E nyilatkozat után a felek kibékültek.

Jó idő az orosz kikötőben.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) Miután Roslowban lanyhábra fordult az idő, a fagy miatt az itteni kikötőben vesztegelni kényszerített hajók ismét elindulhatnak.

Két gőzös a zátonyon.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) A Finn öböl különböző kikötőiből hajószerecsétlenségeket jelentenek. A »Leslie« és »Castor« gőzösek zátonyra jutottak. Révalban pedig sok házat rongált meg a vihar.

Török kölesön.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) Az ottomán bankkal ma megegyezést írtak alá, amely szerint a bank 800,000 font előleget nyújt a kormányának. Az előleg fedezésére a görög hadikárpótlás szolgál és 200,000 fontot előzetesen fog a bank folyósítani.

Spanyol nagykövet halála.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) Casa dela Iglesias volt nagykövet Ciudad-Realban meghalt, mint Madridból távirják.

Az angol főhadparancsnok a hadseregről.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) Lord Worslegh, a hadsereg főhadparancsnoka tegnap az United Service Institution tagjai előtt mondott beszédében így szólt: A hadsereg ereje fokozásának szükségességét általánosan elismerik. Az általános katona-kötelezettség azonban oly hadseregnél, mint aminő a brit, amely legnagyobb részt Anglián kívül szolgál, nem használható. Ha a legénységnek kielégítő zsoldot adhatnak és kilátást nyújthatnak neki a kormány szolgálatában való későbbi alkalmazásra, mindjárt elég ujoncz lesz.

KÖZGAZDASÁG.

Az Osztrák-Magyar Bank állása 1897. november 15-én: Bankjegyforgalom 692,359,000 frt (—13,581,000 frt); Jegyértékkészlet 531,985,000 frt (—854,000 frt); váltótárca 165,798,000 frt (—15,860,000 frt); lombard-üzlet 25,291,000 frt (—105,000 frt); adómentes bankjegytartalék 39,855,000 frt (—12,500,000 forint).

A Magyar Folyam és Tengerhajózási Részvénytársaság közhirre teszi, hogy a Vaskapun kis viz miatt beállott forgalmi akadályok következtében az Orsova fölött fekvő állomásokról az Orsova alatt fekvő állomásokra és viszont irányuló összforgalmat további intézkedésig november 17-én beszüntette.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1897. novemb. hó16-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 12.—. Uj 11.30. Kétsz. buza 8.20—8.50. Rozs 7.60—8.—. Arpa 5.20—5.40. Zab 5.40—5.60. Tengeri: Ó 5.50. uj 4.60. Borsó 13.—. Lencse 15.—. Bab 7.20. Köleskása 12.50. Burgonya 2.90. 100 kiló lángliszt 19.40, zsemlyelisz 19.20, fehérkenyér liszt 18.80, barnakenyér liszt 18.—, széna fuvarral 1.60, szalma 0.70 Szalona 62.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkgr, alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.25, tölgyfa 3.10, cserfa 3.45. 100 kiló marhahus 48.—. Öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 48.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —34, Szilva pálinka—75. Szesz —95. 1 mm. kősó 10.70, nyers fagyú 24.—, olvaszt. fagyú 33.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 22.—, mész 1.10, kemény faszén 1.80, puha faszén 1.70, kendermag 8.—, köles 5.80 repeze —, dió 16.—, mogyoró —, aszu szilva 18.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 14, szalonna 64, sertéshus 56, juh-hus 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 22, bors 1.—, paprika 1.10, barnakenyér 15. Egy liter kóolaj 18, 1 mm. búkköny —, 1 mm. luczernamag —, 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1897. évi november 16-ról: Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 600 hltr, árpa 150 hltr, zab 200 hltr, tengeri 900 hltr, burgonya 700 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 80 drb, félhizott 120, sovány 380, süldő 700, malacz 1100, hizott marha 9, jármás ökör 380, fejős tehén 310, borju 258, bivaly 7, juh és kecske 460, ló 252.

Marha ártáblázat 1897. november 16-ról: Egy pár első rendű jármás ökör 285—325, egy pár másodrendű jármás ökör 210—270, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—195, 1 pár fejős tehén 90—190. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65—85, 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 45—70, 1 drb. veres borju 9—16, 1 drb. fél éves borju 18—24, 1 drb. egy éves borju 26—34, két éves borju 34—58, 1 pár hizott sertés 50—82. 1 pár fél éves 21—28, 1 pár egy éves sertés 34—46, 1 pár két. éves sertés 54—76, egy drb. jó igás ló 60—90, 1 pár ökörbőr 15—21, egy pár tehénbőr 11—16, 1 pár borjubőr 5—7, 1 pár lóbor, 6—10.

Hiszitások arfolyamól

Budapesti árszámok 1897. november 18-án	
Magyar aranyáradok 4%	122.10
Magyar koronajáradék —	99.90
Magyar vasut köleső aranyban 4 1/2%	121.—
Magyar vasut köleső szilvában 2 1/2%	100.75
Magyar keleti vasut államotvény 1871-ös	120.50
Mag. földterhermentes köleső 4%	57.75
Idő és jog árszámok —	101.25
Horvát szlavon földterhermentes köleső	97.50
Magyar nyersmenny sorsjegyköleső —	152.50
Hizszas árszámok és sorsjegyköleső —	139.50
Osztrák járadék páriban —	102.25
Osztrák járadék ezüsbén —	102.24
Osztrák járadék aranyban —	123.—
Oz. és korona járadék —	101.75
1860. osztrák államsorsjegyek —	143.50
Osz. és magyar bankrésvény —	950.—
Magyar hitelbank részvény —	388.—
Osztrák hitelintézeti részvény —	354.40
Paris vista —	335.70
20 márkás arany —	51.—
Német birodalmi márka —	58.80
London viste —	119.75

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

„Országos Hirlap“

Főszerkesztő:

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

POLITIKAI
ÉS
TÁRSADALMI NAPILAP.

Felelős szerkesztő:

LIPCSEY ÁDÁM.

November 20-án jelenik meg az „Országos Hirlap“ első száma.

A magyar politikai és társadalmi közélet negyven előkelő férfia alapította oly módon, hogy ez a lap **függetlenségét** minden irányban állandóan megőrizhesse.

Anyagilag és szellemileg szolidul, jól fundált, erős, igaz magyar lap, mely egyetlen párt szolgálatában sem áll; a kormánytól független; nincs egyes vállalkozó kezében, tehát nem követ és nem követhet egyéni célt, üzleti érdeket.

Egyetlen ura van, az **igazság.**

Tárgyilagos, komoly bírálatának tere a közélet egész mezeje s annak minden szereplője.

Modora, hangja erős, de nem durva. Izléstelenség, személyeskedés belőle egyszersmindenkorra száműzve van.

A szerencsés és nagy nemzetközi jelentőségű helyzetbe jutott modern Magyarország haladásának útja a **szabadelvűségnek fokozatos fejlesztése** a nemzeti közvéleményben, alapja és célja a **magyarság faji megerősítése.**

Ennek a nagyszerű, legfőbb nemzeti föladatnak s az a körül forrongó küzdelmeknek munkára, harcra kész bajnoka az „Országos Hirlap.“

Valódi magyar szellemének, tisztességes hangjának, magas irodalmi színvonalának eleve biztosítéka az a körülmény, hogy az „Országos Hirlap“ főszerkesztője

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Felelős szerkesztő: **Lipcey Ádám.**

A lap belső dolgozótársai: **Kálnoki Izidor** segédszerkesztő, **dr. Pap Dávid**, **Keszler József**, **Lovassy Andor**, **Papp Dániel**, **Mérai Horváth Károly**, **Kabos Ede**, **dr. Guthy Soma**, **Lendvay Sándor**, **Reiniger Simon**, **dr. Molnár Géza**, **Lakatos Sándor**, **Stojanovits Jenő**, **Hegyi Ödön**, **Fodor Oszkár**, **dr. Haller Károly** stb.

Az „Országos Hirlap“ levelezőket tart az ország minden részében. Kivétel nélkül minden nagyobb városban, azonkívül a külső országok metropolisaiban, úgy hogy minden nevezetes eseményről gyors, kimerítő tudósításokat közölhet.

Mikszáth Kálmán az „Országos Hirlap“ minden egyes számába fog írni s körülötte lesz a legjelesebb tárczairók egész gárdája. A lap belső dolgozótársain kívül tárczákat írnak: **Tömörkény**, **Vámbéry Ármán**, **Ágai Adolf**, **Kozma Andor**, **Marczali Henrik**, **Homo (Pollák Illés)**, **Junius**, **Gárdonyi Géza**, **Sebestyén Gyula**, **Sz. Nogáll Janka**, **Beöthy Zsolt**, **Kálnay László**, **Szabó Endre**, **Kazár Emil**, **Vértesi Arnold** stb.

A **Közgazdasági** rovat is a leg tartalmasabb lesz. **Dr. Papp Dávid** jeles közgazdasági író intézi a lapnak ezt a részét, a közgazdasági rovatot **Lendvay Sándor** vezeti. A tőzsdéről **Keszler József** ir naponkint élénk szingazdag tollával tájékoztató képet, hétről-hétre összefoglaló kritikai szemlét. **Mezőgazdasági** rovatunkat a rendes közleményein kívül főleg tartalmassá teszi **Miklós Ödön** gazdag tapasztalataival és széles látókörével. Az erdőgazdaság köréből **Bedő Albert**től leszünk szerencsések hozni cikkeket. Ezen felül **dr. Bamberger Béla**, **György Endre** és **Szabó Jenő**, mind a hárman elismert tekintélyű szakférfiak gazdagítják lapunkat közgazdasági közleményekkel.

A jeles erőkre bizott szakrovatokon kívül kedves és vonzó olvasmány is bőven lesz az „Országos Hirlap“ban. A **Mindenféle** rovatában az olvasó megfogja találni az érdekességek egész halmazát. Tömértelen kedves és pikáns apróságok idegen országok társadalmából, szintugy jelentősebb tudnivalók a külföld tudományos mozgalmából, számtalan komoly és derűs epizódja a közéletnek, kikapott színes részletek a nagy események kulisszái mögül: megannyi vonzó ujdonság amely, nem szenzációja bár a napnak, mindenkor friss és kellemetes olvasmány.

Végül, elhagyva számtalan egyéb apró rovatot, szólunk a **Regénytárról**. Gondoskodva megválogatjuk a világirodalomból a legszébbeket s művészi fordításban adjuk közzé. Legelső regényünk egy friss, bájos külföldi munka: a „**Róka ut**“, mely az egész világon nagy feltűnést keltett. Ezt követi **Mikszáth Kálmán**-nak „**Az új Zrinyiász**“ című hosszabb satirikus politikai rajza.

Az „Országos Hirlap“ ez évi november 20-tól kezdve jelenik meg naponkint, ünnep- és vasárnapokat követő napokon is.

Az „Országos Hirlap“ előfizetési ára:

Egy évre 14 frt. ☉ Félévre 7 frt. ☉ Negyedévre 3 frt 50 kr. ☉ Egy óra 1 frt. 20 kr.

Az előfizetési pénzek (legcélszerűbben postautalványon) a kiadóhivatalba (Budapest, VIII., József-körú küldendők
Előfizetéseket ezenkívül elfogad minden postahivatal, könyvkereskedés és újságelárusító.

Az „Országos Hirlap“

kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-körút 65.